

European Securities and
Markets Authority

Gairės

Kredito reitingų agentūrų metodų tikrinimo ir peržiūros gairės

Turinys

1	Taikymo sritis	3
2	Apibrėžtys, teisės aktų nuorodos ir santrumpos	4
3	Tikslas.....	5
4	Pareiga laikytis gairių ir teikti pranešimus	7
4.1	Gairių statusas	7
4.2	Pranešimo reikalavimai	7
5	Kredito reitingų agentūrų metodų tikrinimo ir peržiūros gairės	8
5.1	Pakankamais kiekybiniais įrodymais grindžiamų metodų tikrinimas.....	8
5.1.1	Diskriminacinė galia	8
5.1.2	Prognozavimo galia.....	8
5.1.3	Per laiką pasitvirtinęs patikimumas.....	9
5.2	Metodų, kuriuos grindžiančių kiekybinių įrodymų yra nedaug, tikrinimas	10
5.3	Neatitikimų nustatymas ir šalinimas.....	12

1 Taikymo sritis

Kam taikomos šios gairės?

1. Šios gairės taikomos pagal 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1060/2009 dėl kredito reitingų agentūrų (su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) Nr. 462/2013, toliau – KRA reglamentas) registruotoms kredito reitingų agentūroms (KRA). Šios gairės netaikomos sertifikuotoms kredito reitingų agentūroms.

Apie ką šios gairės?

2. Šios gairės taikomos atsižvelgiant į KRA reglamento 8 straipsnio 3 ir 5 dalis ir į 2012 m. kovo 21 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 447/2012, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1060/2009 dėl kredito reitingų agentūrų papildomas nustatomais techniniais reguliavimo standartais, taikomais vertinant kredito reitingų metodų atitiktį (toliau – Reitingavimo metodų TRS).

Nuo kada taikomos šios gairės?

3. Šios gairės įsigalios praėjus dviem mėnesiams nuo jų paskelbimo Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (ESMA) svetainėje visomis oficialiosiomis ES kalbomis.

2 Apibrėžtys, teisės aktų nuorodos ir santrumpos

KRA	Registruota kredito reitingų agentūra
KRA reglamentas	2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1060/2009 dėl kredito reitingų agentūrų (su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) Nr. 462/2013)
Reitingavimo metodų TRS	2012 m. kovo 21 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 447/2012, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1060/2009 dėl kredito reitingų agentūrų papildomas nustatomais techniniais reguliavimo standartais, taikomais vertinant kredito reitingų metodų atitiktį
ESMA	Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija
ESMA reglamentas	2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB
CAP (angl.)	Kaupiamasis tikslumas
ROC (angl.)	Gavėjų veiklos charakteristikos

3 Tikslas

4. Šių gairių tikslas – paaiškinti, ko tikisi ESMA, ir užtikrinti, kad būtų nuosekliai taikoma KRA reglamento 8 straipsnio 3 dalis, kurioje nustatyta, kad *„kredito reitingų agentūra taiko griežtus, sistemingus bei vientisus metodus, kurie tikrinami remiantis ankstesne patirtimi, įskaitant grįžtamąjį patikrinimą“*. Šiose gairėse daugiausia dėmesio skiriama 8 straipsnio 3 dalies pabaigos nuostatai: *„tikrinami remiantis ankstesne patirtimi, įskaitant grįžtamąjį patikrinimą“*. Šiose gairėse taip pat paaiškinama, ko tikisi ESMA, ir užtikrinama, kad būtų nuosekliai taikoma KRA reglamento 8 straipsnio 5 dalis, kurioje, be kita ko, nustatyta, kad KRA *„nuolat bei mažiausiai kartą per metus peržiūri savo suteiktus kredito reitingus ir metodus“*.
5. ESMA laikosi nuomonės, kad gairės, kuriose aprašoma, kaip kredito reitingų agentūros turėtų atitikti KRA reglamento 8 straipsnio 3 ir 5 dalyse nustatytus reikalavimus, padės užtikrinti nuoseklų metodų diskriminacinei galiai, prognozavimo galiai ir per laiką pasitvirtinusiame patikimumui įrodyti skirtų tikrinimo ir peržiūros priemonių taikymą, taip pat nustatyti priemones, kurių kredito reitingų agentūros turėtų imtis tikrinamos ir peržiūradamos metodus, kuriuos grindžiančių kiekybinių įrodymų yra nedaug.
6. Šiomis gairėmis padedama įgyvendinti Reitingavimo metodų TRS, kuriuose nustatytos taisyklės, naudotinos vertinant kredito reitingavimo metodų atitiktį KRA reglamento 8 straipsnio 3 dalyje ir visų pirma Reitingavimo metodų TRS 7 ir 8 straipsniuose nustatytiems reikalavimams.
7. Šiose gairėse paaiškinami ESMA lūkesčiai, susiję su Reitingavimo metodų TRS 7 straipsnyje vartojamomis sąvokomis *„diskriminacinė galia“*, *„per laiką pasitvirtinęs patikimumas“* ir *„prognozavimo galia“*. Be to, šiose gairėse taip pat paaiškinami ESMA lūkesčiai, susiję su tuo, kaip nedaug kiekybinių įrodymų turinčios kredito reitingų agentūros galėtų užtikrinti, kad jų metodai *„pagrįstai prognozuotų kreditingumą“*, kaip nustatyta Reitingavimo metodų TRS 8 straipsnyje, kai joms leidžiama nesilaikyti 7 straipsnio nuostatų. Galiausiai ESMA taip pat paaiškina savo lūkesčius, susijusius su tuo, kaip kredito reitingų agentūros turėtų atitikti Reitingavimo metodų TRS 7 ir 8 straipsniuose nustatytą reikalavimą, pagal kurį kredito reitingų agentūros *„nustato procesus, užtikrinančius, kad per grįžtamąjį patikrinimą pastebėti sisteminiai kredito reitingų neatitikimai būtų nustatyti ir jais tinkamai pasirūpinta“*.
8. Šios gairės susijusios ir su KRA metodų tikrinimu, ir su jų peržiūra. Kad dokumentą būtų lengva skaityti, likusioje jo dalyje sąvokos „tikrinimas“ ir „peržiūra“ vartojamos kaip sinonimai, užuot vartojus abi šias sąvokas kartu.
9. Šiame dokumente vartojama sąvoka „metodas“ reiškia visas galimas kredito reitingavimo metodo sudedamąsias dalis, įskaitant modelius, pagrindines reitingavimo prielaidas ir kriterijus.
10. ESMA pripažįsta, kad kokybiškas patikrinimas yra kredito reitingų agentūrų taikomų procesų, valdymo, priemonių ir, kas yra ne mažiau svarbu, ekspertų atliekamo

įvertinimo rezultatas. ESMA laikosi nuomonės, kad, atliekant kokybišką tikrinimą, užtikrinama taikomų kiekybinių ir kokybinių metodų pusiausvyra. ESMA supranta, kad abiejų rūšių metodai gali suteikti vertingų įžvalgų apie reitingavimo metodų rezultatus, ir kad, atsižvelgiant į aplinkybes (pvz., turto klasę ar duomenų prieinamumą), kiekybiniai ir kokybiniai metodai gali būti taikomi nevienodu mastu. ESMA laikosi nuomonės, kad, tikrinant reitingavimo metodus, turėtų būti taikomi ir kokybiniai, ir kiekybiniai metodai. ESMA nemano, kad subjektyvus metodų įvertinimas, kurį atlieka atsakingi kredito reitingų agentūrų asmenys, nepateikdami argumentų ir padarytų išvadų paaiškinimo, būtų vienas iš kokybinio tikrinimo metodų.

11. Šiose gairėse ESMA daugiausia dėmesio skiria kiekybinėms priemonėms, nes panašu, kad būtent šioje srityje ESMA lūkesčiai sektoriui yra labiausiai neaiškūs. Kiekybinės priemonės naudingos tuo, kad jomis užtikrinamas didesnis tikrinimo proceso objektyvumas, visų pirma dėl to, kad prielaidas, kurios naudojamos aiškinant kokybines priemones ir kurios yra joms būdingos, gali būti sunkiau suprasti ir suformuluoti. Tačiau tai nereiškia, kad ESMA laikosi nuomonės, jog atliekant tikrinimą turėtų būti remiamasi vien kiekybinėmis priemonėmis, ir ESMA nemano, kad tikrinimo rezultatai turėtų būti mechaniškai jomis grindžiami.
12. Šios gairės yra susijusios vien su kredito reitingų agentūrų metodų tikrinimu ir, kaip nustatyta KRA reglamento 23 straipsnyje, nereiškia ir nerodo kišimosi į kredito reitingų turinį ar metodus.

4 Pareiga laikytis gairių ir teikti pranešimus

4.1 Gairių statusas

13. Šiame dokumente pateikiamos pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB (ESMA reglamentas), 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal ESMA reglamento 16 straipsnio 3 dalį kredito reitingų agentūros turi dėti visas pastangas, siekdamas laikytis šių gairių.

4.2 Pranešimo reikalavimai

14. Kaip kredito reitingų agentūros taiko šias gaires, ESMA vertins vykdydama nuolatinę kredito reitingų agentūrų ESMA periodiškai teikiamos informacijos priežiūrą ir stebėseną. Šių gairių taikymas nedaro poveikio gairėms dėl periodinės informacijos, kurią kredito reitingų agentūros turėtų teikti ESMA (ESMA/2015/609), pagal kurias reikalaujama, kad kredito reitingų agentūros kas pusę metų pateiktų vidaus peržiūros funkciją atliekančio padalinio parengtas ataskaitas ir praneštų metodų peržiūrų rezultatus, įskaitant informaciją apie visus atitinkamu laikotarpiu atliktus grįžtamuosius patikrinimus, išsamią informaciją apie visus pagrindinius nustatytus faktus, taip pat apie veiksmus, kurių KRA ėmėsi atsižvelgdama į tuos faktus.

5 Kredito reitingų agentūrų metodų tikrinimo ir peržiūros gairės

15. Šiose gairėse pateikiamos:

- a. priemonės, kurias, kaip **paprastai** tikisi ESMA, naudos KRA;
- b. **papildomų** priemonių, kurias, be kitų tinkamų papildomų priemonių, KRA turėtų apsvarstyti, **pavyzdžiai**.

16. Priemonės¹, kurios bus naudojamos tikrinimo procese, turėtų būti įtrauktos į KRA tikrinimo dokumentus. Jeigu KRA nenaudoja priemonių, kurių paprastai tikisi ESMA, tokia KRA turėtų dokumentais patvirtinti priežastis, dėl kurių ji nenaudojo šių priemonių, ir parodyti, kaip jos pasirinktos priemonės atitinka reguliavimo reikalavimus (KRA reglamento 8 straipsnio 3 ir 5 dalis ir Reitingavimo metodų TRS 7 bei 8 straipsnius), kaip paaiškinta šiose gairėse.

5.1 Pakankamais kiekybiniais įrodymais grindžiamų metodų tikrinimas

5.1.1 Diskriminacinė galia

17. Metodo diskriminacinė galia susijusi su galimybe jį taikant nustatyti reitinguojamų subjektų reitingą pagal jų būsimą statusą (neįvykdęs įsipareigojimų arba įvykdantis įsipareigojimus) per iš anksto nustatytą laikotarpį.

18. ESMA paprastai tikisi, kad, metodo diskriminacinei galiai įrodyti, KRA naudos kaupiamą tikslumą (CAP) arba gavėjų veiklos charakteristikų (ROC) kreivę kartu su tikslumo santykiu².

19. KRA turėtų apsvarstyti galimybę minėtas priemones papildyti papildomomis kiekybinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, Kolmogorovo–Smirnovio statistika, ir kokybinėmis priemonėmis, kaip antai nustatytų įsipareigojimų neįvykdymo rodiklių pasiskirstymu.

5.1.2 Prognozavimo galia

20. Metodo prognozavimo galią galima įrodyti tikėtinus kredito reitingų pokyčius lyginant su nustatytais rezultatais.

---

¹ Sąvoka „priemonės“ visame šių gairių tekste vartojama tokia pat prasme, kaip ir KRA reglamente, t. y. vidaus priemonės, kurių KRA imasi siekdama laikytis tokio reglamento.

² Šiose gairėse sąvoka „tikslumo santykis“ taip pat apima Gini koeficientą arba kitus panašius matavimus.

21. ESMA paprastai tikisi, kad, atlikdama šį palyginimą, KRA pati apibrėš savo lūkesčius (absoliučiaisiais skaičiais arba intervalais) dėl kiekvienos kredito reitingų kategorijos, atsižvelgdama į kreditingumo matą, su kuriuo yra susiję jos kredito reitingai.
22. KRA gali naudoti įvairius būdus savo vidaus lūkesčiams apibrėžti (pvz., atlikdama statistinius skaičiavimus arba remdamasi ankstesniais savo kredito reitingavimo rezultatais).
23. Kai kredito reitingai susiję su įsipareigojimų neįvykdymo tikimybe, ESMA paprastai tikisi, kad KRA palygins tikėtinas įsipareigojimų neįvykdymo tikimybes ir nustatytus įsipareigojimų neįvykdymo rodiklius, atlikdama binominį ir chi kvadrato testus. KRA turėtų apsvarstyti galimybę šias priemones papildyti papildomomis kiekybinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, Briero balų metodu arba Vasičekovo vieno faktoriaus modelio testu, taip pat bet kokiomis kokybinėmis priemonėmis, kurios labiausiai tinka metodams tikrinti.
24. Kai kredito reitingai susiję su kitokiais nei įsipareigojimų neįvykdymo tikimybė kreditingumo matais, ESMA paprastai tikisi, kad KRA, taikydama atitinkamas kiekybines priemones, palygins tikėtinus kredito reitingų pokyčius ir nustatytus rezultatus ir dokumentais patvirtins priežastis, dėl kurių pasirinko šias priemones. KRA turėtų apsvarstyti galimybę šias priemones papildyti papildomomis atitinkamomis kiekybinėmis priemonėmis, taip pat bet kokiomis kokybinėmis priemonėmis, kurios labiausiai tinka metodams tikrinti.

5.1.3 Per laiką pasitvirtinęs patikimumas

25. Per laiką pasitvirtinusį metodo patikimumą galima įrodyti įvertinant kitus matmenis, kurie nėra susiję su jo diskriminacine ar prognozavimo galia, kaip antai pagal tą metodą suteiktų kredito reitingų stabilumą, reitinguojamų subjektų ir (arba) priemonių charakteristikų, į kurias atsižvelgiama pagal tą metodą, stabilumą ir suteiktų kredito reitingų pasiskirstymą.
26. Kalbant apie kiekybines priemones, ESMA paprastai tikisi, kad KRA pagal jos metodus suteiktų kredito reitingų stabilumą įrodys pateikdama reitingų pasikeitimo (kitimo) matricas ir atlikdama kredito reitingų pokyčių analizę. Kaip tokios rūšies analizės pavyzdžius galima paminėti reitingų didinimo, mažinimo ir (arba) matricos įstrižinės rodiklius, taip pat statistinius duomenis, kurie parodo absoliutųjį pokyčio mastą, jo kryptį arba abu šiuos elementus.
27. KRA turėtų apsvarstyti galimybę šias priemones papildyti papildoma kokybine analize, pavyzdžiui, reitingų pasiskirstymo analize, pagrindinių kredito reitingų veiksnių analize pagal vieną požymį, reitingų lyginamąją analizę pagal išorės kredito rizikos vertės matus (pvz., kitų kredito reitingų agentūrų reitingus, kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsisikeitimo sandorių vertės skirtumus, obligacijų pajamingumą), ir naudoti kiekybines priemones, kaip antai reitinguojamos populiacijos ir sistemos stabilumo indeksą.

5.2 Metodų, kuriuos grindžiančių kiekybinių įrodymų yra nedaug, tikrinimas

28. KRA turėtų pati nustatyti būtiniausią reitingų skaičių ir (arba) įsipareigojimų neįvykdymo lygius, kurie turėtų būti nustatomi pagal metodą, kad jį būtų galima tikrinti pagal Reitingavimo metodų TRS 7 straipsnį. Kredito reitingų agentūros turėtų pačios nustatyti atitinkamą politiką ir procedūras, pagal kurias spręstų, ar netrūksta kiekybinių įrodymų metodo prognozavimo galiai paremti. Šioje politikoje ir procedūrose turėtų būti bent nustatyti asmenys ir (arba) šalys, atsakingos už šio sprendimo priėmimą, taip pat apibrėžti atitinkami kriterijai, kuriais bus pagrįstas šis sprendimas.

29. Tikrindamos savo metodus, kuriuos grindžiančių kiekybinių įrodymų yra nedaug, KRA turėtų apvarstyti galimybę padidinti duomenų imtį, kad, jei įmanoma, galėtų taikyti Reitingavimo metodų TRS 7 straipsnį. KRA turėtų apvarstyti galimybę panaudoti metodus, kurie leistų padidinti duomenų kiekį (jei reikia, tikrinant duomenų kokybę ir apsaugant reitinguojamos populiacijos charakteristikas, įskaitant jos įsipareigojimų neįvykdymo rodiklį), pavyzdžiui:

- išplėsti duomenų imtį naudojant trečiosios šalies arba trečiųjų šalių duomenis (jeigu jų yra);
- sujungti (jeigu tai prasminga) panašių rizikos požymių turinčias turto klases arba poklasius, kad būtų galima atlikti bendrą tikrinamąjį vertinimą, arba
- sukurti (jeigu įmanoma) hipotetinius sandorius, kuriuos būtų galima panaudoti turimam duomenų kiekiui padidinti.

Savo sprendimų priėmimo procesą, kai sprendžiama, ar naudoti duomenų kiekio didinimo metodus, ar ne, KRA turėtų patvirtinti dokumentais.

30. KRA taip pat turėtų apvarstyti galimybę taikyti metodus, kurie leistų panaudoti kiekybines priemones jos metodų diskriminacinei galiai įrodyti. KRA turėtų apvarstyti galimybę naudoti atitinkamus metodus, pavyzdžiui:

- tikrinimo tikslais naudoti ne tokią griežtą įsipareigojimų neįvykdymo apibrėžtį;
- sujungti reitingų kategorijas arba
- naudoti ilgesnį laikotarpį.

KRA turėtų tvirtinti priimamus sprendimus dokumentais ir išdėstyti priežastis, dėl kurių pasirinko metodus, kuriuos naudoja siekdama pagerinti savo gebėjimą taikyti kiekybines priemones savo metodų diskriminacinei galiai įrodyti, įskaitant informaciją apie tai, ar kokio nors metodo buvo atsisakyta.

31. ESMA paprastai tikisi, kad KRA pateiks reitingų pasikeitimo (kitimo) matricas ir atliks kredito reitingų pokyčių analizę, taip pat reitingų lyginamąją analizę pagal išorės kredito rizikos vertės matavimus (pvz., kitų kredito reitingų agentūrų reitingus, kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsigėitimo sandorių vertės skirtumus, obligacijų pajamingumą).
32. KRA turėtų apsvarstyti galimybę šias priemones papildyti kitomis priemonėmis, kurios taikomos per laiką pasitvirtinusiame patikimumui įvertinti, kaip antai nurodytosiomis 5.1.3 skirsnyje.

5.3 Neatitikimų nustatymas ir šalinimas

33. KRA turėtų pati apibrėžti savo kiekybinio tikrinimo metodų ribines vertes, kad galėtų nustatyti galimus per grįžtamąjį patikrinimą pastebėtus neatitikimus ir juos pašalinti.
34. Šios ribinės vertės turėtų būti atitinkamai patvirtintos dokumentais ir užfiksuotos. Už sprendimus dėl šių ribinių verčių turėtų būti atsakingi priežiūros funkciją atliekantys kredito reitingų agentūrų padaliniai, kurie turėtų užtikrinti, kad šios vertės būtų: i) susijusios su tikrinamu metodu, ii) nuosekliai taikoma ir pastangų reikalaujanti tikrinimo proceso dalis, nes būtų nustatytos atitinkamais lygmenimis, ir iii) tinkamai pagrįstos.
35. Jeigu atskiroms turto klasėms nustatytos ribinės vertės yra nevienodos, KRA turėtų atitinkamai tai pagrįsti, ypač tais atvejais, kai įvairioms turto klasėms taikomų reitingų kategorijų charakteristikos yra vienodos.
36. KRA turėtų iš anksto apibrėžti ir pagrįsti veiksmus, kurių bus imtasi nukrypimų nuo šių ribinių verčių atvejais. ESMA nemano, kad metodas bus keičiamas kaskart, kai bus pažeista kokia nors ribinė vertė.
37. KRA turėtų atskirti sisteminius ir nesisteminius nukrypimus ir paaiškinti, kaip tokiu atveju skirsis iš anksto apibrėžti veiksmai.
38. Jeigu KRA nusprendžia nustatyti savo kokybinio tikrinimo metodų ribines vertes, taikomos pirmiau esančios šio skirsnio dalys.